

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ВСТУП ДО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

підготовки	бакалавра
галузі знань	03 Гуманітарні науки
спеціальності	035 Філологія
спеціалізації	035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька
освітньо-професійної програми	Мова і література (німецька). Переклад

Луцьк – 2024

Силабус нормативного освітнього компонента ***Вступ до перекладознавства*** підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька, освітньо-професійної програми *Мова і література (німецька). Переклад.*

Розробник: Козак С. В., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри німецької філології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(доц. Пасик Л. А.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри німецької філології

протокол № 2 від 13.09.2024 р.

Завідувач кафедри:

(доц. Пасик Л. А.)

© Козак С. В., 2024 р.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика ОК
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова і література (німецька). Переклад Бакалавр	Нормативний
Кількість годин / кредитів: 90 / 3		Рік навчання: 1-й
		Семестр: 2-й
		Лекції: 16 год.
		Практичні (семінарські): 36 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота: 32 год.
		Консультації: 6 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання	українська, німецька	

II. Інформація про викладача

Таблиця 2

Прізвище, ім'я та по батькові	Науковий ступінь	Вчене звання	Посада	Контактна інформація
Козак Софія Веніамінівна	кандидат філологічних наук	доцент	доцент кафедри німецької філології	тел. +380 (332) 72 16 36 kosak@ynu.edu.ua

Графік занять згідно з [розкладом](#)

III. Опис ОК

1. *Анотація*

Перекладацький фах є одним із домінуючих у сфері інтелектуальної діяльності. При цьому професія письмового й усного перекладача має свої особливості та специфіку в застосуванні мовних знань, адже фахівець повинен не просто досконало знати рідну та іноземну мови, а й навчитися працювати з мовою як матеріалом, щоб максимально якісно здійснювати усний чи письмовий переклад.

Освітній компонент «Вступ до перекладознавства» входить до нормативних ОК навчального плану освітньо-професійної програми «Мова і література (німецька). Переклад» та покликаний ознайомити здобувачів освіти із системою термінів та понять, які використовуються в перекладацькій практиці, та сформувати навички перекладу на основі знань, здобутих у процесі вивчення курсу.

2. *Пререквізити*

Вивчення освітнього компонента передбачає володіння ґрунтовними знаннями української мови та базовими знаннями з фонетики, граматики, синтаксису німецької мови.

3. *Мета і завдання освітнього компонента*

Мета цього освітнього компонента – ознайомлення здобувачів освіти з теоретичними основами перекладознавства, вивчення основних етапів розвитку теорії перекладу, опанування основним інструментарієм, що застосовується в перекладознавстві, а також формування вмінь та навичок користування основними способами перекладу лексичних одиниць на різних мовних рівнях.

Завданнями курсу є:

- ознайомлення здобувачів освіти з історією становлення перекладознавства як науки у світі та в Україні;
- ознайомлення зі способами перекладу;
- ознайомлення з фонетичними труднощами перекладу;
- ознайомлення з лексичними труднощами перекладу;
- ознайомлення з граматичними труднощами перекладу;
- ознайомлення із синтаксичними труднощами перекладу;
- формування навичок перекладу мовних одиниць на фонетичному, морфологічному та синтаксичному рівнях.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний, дослідницький, активний та інтерактивний, практика у спілкуванні.

Вивчення освітнього компонента формує такі **Soft Skills**:

- комунікація та вміння доносити свою думку;

- вміння бути гнучким і адаптуватися до різних життєвих обставин;
- вміння безперервно навчатися, шукати нову інформацію, бути відкритим до зворотного зв'язку і змін;
- вміння планувати свій процес навчання, підготовки до занять та виконання самостійної роботи;
- емоційний інтелект та конфлікт-менеджмент;
- критичне мислення;
- креативність;
- стресостійкість;
- командна робота та лідерські навички.

4. Результати навчання (компетентності)

Освітній компонент «Вступ до перекладознавства» спрямований на формування у студентів таких **загальних компетентностей**:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Практична мета цього освітнього компонента передбачає також оволодіння студентами **фахових компетентностей**:

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотриманням норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 12. Здатність до організації ділової та міжкультурної комунікації.

ФК 13. Здатність володіти екстралінгвальною компетентністю, тобто знаннями про побут, традиції та звичаї, економічні й географічні особливості, а також основні історичні факти німецькомовних країн.

ФК 14. Здатність здійснювати письмовий та усний переклад різножанрових текстів із дотриманням лексичної, граматичної, синтаксичної і стилістичної еквівалентності та функціональної адекватності.

ФК 15. Здатність володіти різними видами стратегій і методів для здійснення ефективної перекладацької діяльності та прийомами забезпечення якості перекладу.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 10. Знати норми державної та іноземних літературних мов та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ПРН 14. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 21. Забезпечувати лексичну, граматичну, синтаксичну і стилістичну еквівалентність та функціональну адекватність у процесі письмового та усного перекладу різножанрових текстів.

ПРН 22. Послугуватися різними видами стратегій і методів для здійснення ефективної перекладацької діяльності та прийомами забезпечення якості перекладу.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекцій	Прак. т.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Модуль І. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ						
Змістовий модуль 1. Перекладознавство як наука. Історія становлення						
Thema 1. Поняття перекладу. Види перекладу. Предмет, методи, завдання перекладознавства.	10,5	2	4	4	0,5	УВ+СМ / 5
Thema 2. Основні напрями перекладознавства у ХХ ст. Становлення української перекладацької школи.	10,5	2	4	4	0,5	УВ+СМ / 5
Разом за ЗМ 1:	21	4	8	8	1	10 б.
Змістовий модуль 2. Види перекладацьких трансформацій						
Thema 1. Трансcoderування в перекладі. Калькування та описовий переклад.	10,5	2	4	4	0,5	УВ+СМ / 5
Thema 2. Трансформація вилучення. Трансформація додавання. Трансформація перестановки.	10,5	2	4	4	0,5	УВ+СМ / 5
Разом за ЗМ 2:	21	4	8	8	1	10 б.
Змістовий модуль 3. Лексичні труднощі перекладу						
Thema 1. Особливості перекладу безеквівалентної лексики. Переклад власних назв. Скорочені слова.	10,5	2	4	4	0,5	УВ+СМ / 5
Thema 2. Міжнародна лексика. «Хибні друзі» перекладача.	10,5	2	4	4	0,5	УВ+СМ / 5
Разом за ЗМ 3:	21	4	8	8	1	10 б.
Змістовий модуль 4. Морфологічні труднощі перекладу						
Thema 1. Особливості перекладу артиклів, іменників, прийменників, прикметників.	10,5	2	4	4	0,5	УВ+СМ / 5
Thema 2. Особливості перекладу займенників, числівників, дієслів (інфінітив, наказовий спосіб, пасивний стан).	10,5	2	4	4	0,5	УВ+СМ / 5
Разом за ЗМ 4:	21	4	8	8	1	10 б.
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ І:	84	16	32	32	4	40 балів
Модуль ІІ. Підсумковий контроль						
Підсумкова контрольна робота	6	-	4	-	2	Т / 60 б.
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ ІІ:	6	-	4	-	2	20 БАЛІВ
ВСЬОГО:	90	16	36	32	6	100 БАЛІВ

* Форма контролю: УВ – усна відповідь, СР – самостійна робота, Т – тест.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота студента включає опрацювання інформаційних джерел (відповідної літератури, конспектів лекцій, інтернет-ресурсів), оволодіння термінологічним інструментарієм дисципліни, аналіз теоретичних відомостей та підготовку до практичних занять.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки.

Політика викладача щодо студентів. Відвідування занять є обов'язковим. Якщо студент не може бути присутнім на практичних заняттях, він має можливість працювати за індивідуальним планом.

Здобувачі освіти, які є членами наукових проблемних груп, авторами статей і тез, доповідачами на наукових конференціях, переможцями та активними учасниками фахових студентських олімпіад, мають право протягом семестру за кожен виконаний вид діяльності одноразово отримати додаткові заохочувальні бали до відповідного ОК, якщо здійснена активність здобувачів відповідає профілю курсу. У цьому випадку здобувач освіти інформує викладача/ів про свої здобутки. Викладач має право самостійно визначити валідність, заявлених студентом отриманих результатів та приймає рішення щодо зарахування або незарахування таких балів:

- 3 бали – за результативну роботу у студентській проблемній групі (систематичне відвідування, обговорення), публікацію тез (підготовку матеріалів конференції) або виступ/и на конференції/ях без публікації/й, участь у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 5 балів – за публікацію статті/ей у збірнику студентських наукових праць, перемога у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 10 балів – за публікацію статті (статей) у збірнику наукових праць, що входить до категорії Б, або призове місце на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 15 балів – за перше місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади.

Здобувачам освіти можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні (фахові) курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування врегульований Порядком визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки і рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022 року, протокол № 7. Згідно встановленого порядку можуть бути визнаними результати навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю загалом (але не більше 5 кредитів за навчальний рік), так і його окремому змістовому модулю, темі (темам), які передбачено цим силабусом.

При цьому здобувач освіти у встановлені терміни подає заяву на ім'я декана та долучає усі необхідні документи до розгляду. Матеріали розглядаються на засіданні Предметної комісії, створеної розпорядженням декана факультету з урахуванням Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.

Політика щодо академічної мобільності. Невід'ємною частиною вивчення іноземної мови та становлення кваліфікованого випускника вважаємо академічну мобільність, що регулюється Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу ВНУ імені Лесі Українки.

Політика щодо академічної доброчесності. Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту» під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності учасники освітнього процесу повинні керуватися етичними принципами та правилами, визначеними законом, з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Академічна доброчесність передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації при написанні реферату з обраної теми;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Із загальними засадами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися в Кодексі академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки, а також Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Здобувачі освіти мають право порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт 5 «Врегулювання конфліктів у навчальному процесі»).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. При вивченні освітнього компонента «Вступ до перекладознавства» здобувач освіти повинен відвідувати лекційні та практичні заняття згідно з розкладом. Підготовка до практичних занять має бути вчасною. Дедлайном виконання завдань до кожного практичного заняття вважається початок цього заняття.

У разі відсутності на лекційному занятті здобувач освіти має представити конспект пропущеної ним теми. У разі відсутності на практичному занятті з поважної причини (хвороба, участь у конференції / конкурсах, академічна мобільність) здобувач освіти може здати тематичну заборгованість у дні консультацій викладача. У разі відсутності здобувача освіти під час підсумкового контрольного тесту з поважної причини за ним залишається право написання цієї роботи в дні консультацій викладача.

Поточний контроль (Модуль І) передбачає оцінювання знань здобувачів освіти, яке здійснюється за накопичувальною 5-бальною системою під час їхніх усних відповідей та написання самостійних робіт на практичних заняттях. Максимальна кількість балів, яку ЗО може набрати в процесі поточного контролю (Модуль І), – це **40 балів**: по 10 балів за кожен із чотирьох змістових модулів (ЗМ).

Рівень знань студента за результатами поточного контролю фіксується в паперовому та електронному журналах академічної групи.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль, що становить Модуль II відповідно до структури цього нормативного освітнього компонента, передбачає написання підсумкової модульної контрольної роботи у формі тесту, який оцінюється у **60 балів**.

Таким чином, максимальна кількість балів, яку студент може набрати, завершивши вивчення ОК «Вступ до перекладознавства», складає **100 балів**: 40 балів за усні відповіді в процесі поточного контролю (Модуль I) і 60 балів за написання тесту в якості підсумкового контролю (Модуль II). Загальна кількість балів фіксується в паперовому та електронному журналах академічної групи та заноситься в залікову відомість.

Здобувач освіти, у якого сумарна кількість балів за поточний та підсумковий контроль становить менше 60-ти, зобов'язаний складати екзамен згідно з розкладом у встановленому порядку. За бажання, екзамен можуть складати також ті студенти, які отримали більше 60-ти балів, але не задоволені набраною кількістю балів і хотіли б підвищити свій рейтинг.

Питання, що виносяться на іспит:

1. Поняття перекладу. Види перекладу.
2. Предмет, методи, завдання перекладознавства.
3. Основні напрями перекладознавства у XX ст.
4. Становлення української перекладацької школи.
5. Транскодування в перекладі.
6. Калькування та описовий переклад.
7. Трансформація вилучення.
8. Трансформація додавання та перестановки.
9. Особливості перекладу безеквівалентної лексики.
10. Міжнародна лексика. «Хибні друзі» перекладача.
11. Переклад власних назв. Скорочені слова.
12. Особливості вживання та перекладу артиклів.
13. Особливості перекладу іменників.
14. Особливості перекладу прийменників.
15. Особливості перекладу прикметників.
16. Особливості перекладу займенників.
17. Особливості перекладу числівників.
18. Дієслово: переклад наказового способу.
19. Дієслово: переклад пасивного стану.
20. Інфінітив. Особливості перекладу.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS		
	Лінгвістична оцінка	оцінка	пояснення
90 – 100	Відмінно	A	відмінне виконання
82 – 89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75 - 81	Добре	C	загалом хороша робота
67 -74	Задовільно	D	непогано
60 - 66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1 – 59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Кияк, Т. Р., Огуй, О. Д., Науменко, А. М. Теорія та практика перекладу (німецька мова) : підручник. Вінниця : Нова книга, 2006. 592 с.
2. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько-український напрям) : підручник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 543 с.
3. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: навчальний посібник. Київ : Юніверс, 2003. 280 с.
4. Beck M. Übersetzerisches Verhalten und Vorgehen im Übersetzungsprozess. Winterthur, 2010. 108 S.
5. Kozak S. Besonderheiten der schriftlichen Übersetzung. *Development of science in the XXI century* : proceedings of the IV international scientific and practical conference. (Dortmund, Germany, 30-31 March 2023). Dortmund : World of Conferences, 2023. P. 72–73. Козак С. В. Розуміння як важливий когнітивний процес у перекладацькій діяльності. *Міжособистісна комунікація та перекладознавство: сучасні перспективи розвитку* : матеріали І всеукр. наук.-практ. конф. (м. Черкаси, 12 квіт. 2023 р.). Кременчук : НОВАБУК, 2023. С. 48–50.
6. Kozak S. Übersetzung von schriftlichen Texten. *Теорія і технологія іншомовної освіти* : матеріали VI (X) міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 30 жовт. 2024 р.). Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 41–44
7. Kozak S. Übersetzen im Deutschunterricht: Verwendung von Passiv im Deutschen und im Ukrainischen. *Мова, освіта, наука сучасності: виклики міжкультурної комунікації* : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 22-23 лист. 2024 р.). Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2025. С. 249–250
8. Kozak S. Übersetzung des deutschen Artikels ins Ukrainische. *Філософія мови та нові тенденції в перекладознавстві й лінгвістиці* : матеріали V міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 28 берез. 2025 р.). Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. С. 127–128.
9. Übersetzen im Deutschunterricht. URL: <https://www.inst.at/trans/23/uebersetzen-im-deutschunterricht/>